

INTERPOL

Internationalt politisamarbejde 1923-2023

**Af Frode Z. Olsen
Politihistorisk Forening
2023**

Interpol, Internationalt politisamarbejde 1923-2023
af Frode Z. Olsen

© Frode Z. Olsen

Alle rettigheder forbeholdes

Udgivet 2023 efter aftale med Politihistorisk Forening. Digital udgave publiceret på foreningens hjemmeside: <https://www.politihistoriskforening.dk/> og kan downloades frit til personligt brug. Kopiering, deling eller anden form for distribution eller udlån, samt anvendelse til undervisning, kommercielt formål eller lignende må kun finde sted efter skriftlig aftale med udgiver, eller, hvis aftale er indgået med COPY-DAN, inden for de i aftalen nævnte rammer. Undtaget herfor er korte uddrag til anmeldelse.

Tak til:

Politihistorisk Forening for støtte og til foreningens næstformand, professor, dr.phil. Henrik Stevnsborg KUA, Juridiske Fakultet, CORA for inspiration og vejledning
Rigspolitiet, Politiområdet, specialkonsulent Ulrik Bang, samt forhenværende kriminalinspektør Palle Biehl og kriminalkommissær A. P. Jørgensen, sidstnævnte henholdsvis mangeårig chef og souschef for NCB Interpol København, for hjælp ved og med indsamling af information
Interpols Generalsekretariat, Programme Manager Laurent Felgerolles for bistand og informationsudveksling
Dansk Forfatterforeningen for støtte til arbejdet med Copydan-midler fra Autorkontoen.

Forside:

Erindringsmedaljon i anledning af Interpols 50 års jubilæum 1983

Frode Z. Olsen, tidligere kriminalinspektør på Frederiksberg og i Rigspolitiet, dansk-nordisk politiforbindelsesofficer Østeuropa & Balkan (1991-1994), Internationale Straffedomstol, ICC, Haag (2004-2005), Bagdad (2005-2006) og Kina (2008-2013). Foto: Mik Eskestad

Interpol - en myteomspunden verdensorganisation

I 2002 skrev den amerikanske sociologiprofessor Mathieu Deflem med speciale i internationale politi- og retsforhold, at Interpol med sin bemærkelsesværdige vedholdenhed og appel står som en af de vigtigste faktorer i politifunktionens internationalisering og fortsatte:

”Interpol synes at være den mest omtalte og mindst forståede internationale politiorganisation. Hovedparten af skriftlige arbejder om organisationen handler om dens vækst og medvirken i spektakulære sager inklusive megen ros for sine noble målsætninger og formodede resultater men med minimal forklaring endsige begreb om organisationens historie.”¹

En klar opfordring værd at forsøge at imødekomme i 100-året for Interpols grundlæggelse og især for en praktiker i det medrivende men også fordringsfulde håndværk at efterforske og opklare kriminalitet på tværs af statsgrænser.

Som i opklaring af forbrydelse melder tre spørgsmål sig straks: *Hvem, hvorfor og hvordan?* Hvem var grundlæggerne af Interpol, hvad fik dem til at sætte det skib i søen, og hvordan er det lykkedes trods storm og høj sø undervejs at holde fartøjet flydende i så mange år? I dag fremstår Interpol som en moderne og solidt funderet global politiorganisation bakket op af 195 lande – hele verden næsten uden undtagelse.²

Formulerede Interpols grundlæggere deres *formål, værdier og visioner*, paroler ingen nutidig offentlig eller privat topleder ville vove at negligere? Hvordan er det gået henover de mange år, har Interpols ledere været i stand til at tilpasse målsætninger og aktiviteter til omverdenens og medlemslandenes behov og forventninger? Og hvordan ser fremtiden ud?

”Forklaring” er stikord til denne artikel. Ideen er at gøre forsøget ved i en slags krønikeform at sammenstille nogle af de seneste 100 års væsentligste historiske begivenheder og samfundsmæssige udviklingstrin med etableringen af det formaliserede internationale politisamarbejde med udgangspunkt i Interpol og organisationens mest betydningsfulde milepæle frem til vor tid. Langt fra den komplette historie men forhåbentlig nok til at kaste et klarere lys udover et stort og komplekst emne og derved give alle med interesse i politiets arbejde en bedre forståelse for de grundlæggende vilkår i internationalt politisamarbejde i praksis – alt set i et dansk perspektiv.

Interpols engelske navn er *International Criminal Police Organisation – Interpol, (ICPO)*. Ved fødslen i 1923 døbtes organisationen *International Criminal Police Commission (ICPC)*. Ændringen af navnet blev besluttet på kongressen i 1956. For at undgå unødigt forvirring anvendes ”Interpol” ind i mellem som fælles betegnelse uanset tid.

I fællesskabets tjeneste

Torsdag den 23. august 1923 satte Wiens politipræsident Johannes Schober det afsluttende punktum i sin åbningstale til den forestående internationale politikongres i sin by. Datoen er tegn på, at Schober og det østrigske politi havde forberedt sig grundigt. Der var endnu 11 dage til konferencens åbning. Uddrag af talen - hvis overskrift er ”*Saluti Publicae*”³ - giver de første svar:

”Fælles mål skal i fællesskab defineres, da det gælder om, at den arm, som beskytter velfærd, arbejdskraft og samfundsøkonomi i eget land, også skal kunne nå forbrydere hen over landegrænser uden at gribe i tom luft men finde en hjælpende hånd, som har samme opgave. Dette er ikke en politisk men en kulturel målsætning, det handler alene om at bekæmpe en fælles fjende af civiliserede samfund, den almenskadelige forbryder.

Dadelfri karakter og faglig uddannelse er det moderne politis væsen. I ingen anden profession end netop politigerningen kan og skal mere forlanges af den enkelte; ingen anden myndighed end netop et vel-fungerende politivæsen tjener på samme tid både det offentliges og hele befolkningens vel.

Dette er principper, som ansvarlige for politivæsenet i eget land, bør lade sig lede af. Er disse forudsætninger tilstede, vil det også være lettere at passere broen til andre landes politimyndigheder og folk, og almen højere anseelse og faglighed af politiprofessionen vil give politimyndigheder i alle lande midler og veje til at overvinde de vanskeligheder, det internationale politisamarbejde endnu i dag står overfor. Ud af denne tankegang opstod ideen om at invitere til denne internationale politikongres til Wien.”⁴

Foruden de faglige mål med kongressen mærker man Johannes Schobers håb om, at kongressen også kan medvirke til at *genopbygge tillid og politimæssige samarbejdsrelationer på tværs af landegrænser* efter fire års verdenskrig, som især udspillede sig i Europa. Schober understreger politiets særlige opgave og forpligtelse i et samfund - at bekæmpe kriminalitet, også når den krydser grænser. Schober tilføjer en ikke så ofte set forudsætning, som knytter sig til ønsket om at reetablere gensidig tillid – en etisk velfunderet og veluddannet politistyrke og betoner det ved at præcisere, at hans grundlæggende *ønske ikke er politisk men kulturelt*.

Johannes Schober (1874-1932), jurist, politipræsident i Wien 1918-1932, afbrudt af perioder som minister og østrigsk kansler 1921-1922, 1929-1930. Grundlægger og 1. præsident for Den Internationale Kriminalpolitikommision (Foto: Åbne kilder).

Politiets ansvar, opgaver og monopol

Lige siden Arilds tid - fra Kapstaden til LThule, Tokyo til San Fransisco - har politiets rolle været at forebygge fare, forstyrrelse af offentlig orden, fred og sikkerhed, beskytte liv og ejendom mod forbrydelse og efterforske strafbare handlinger, når de alligevel sker. Sådan er det stadig og det vil fortsætte, så længe mennesker lever civiliseret sammen.⁵

I de fleste lande er politimyndighed et samfundsmæssigt monopol, som udøves centralt (føderalt-, stats- eller rigspoliti) og decentralt (regional-kommunal politimyndighed). Et essentielt vilkår for alle, samfundet, borger og politi. Er man utilfreds med en rodbehandling eller bilreparation, er der andre tandlæger og mekanikere. Borgerne har kun ét sted at gå hen for at få beskyttelse og hjælp til at få den ansvarlige for en forbrydelse stillet til ansvar. Svingter politiet, er banen åben for lovløshed og selvtægt med åbenlys risiko for alvorlige nedbrud i samfundet. Fra min første dag på politiskolen har en lærers bemærkning brændt sig fast:

”I går kunne I tilkalde politiet for at få hjælp. Fra i dag er I politiet og kan ikke bare ringe efter politiet for at løse borgernes problemer. Nu er opgaven jeres.”

I går, i dag, i morgen, ikke ens men hænger sammen

Verden og livsvilkår ændrer sig i en støt flydende proces men også brat og uden varsel. Hvilke udfordringer og muligheder ligger forude? Hvordan er vi rustede til at møde dem? Hvor er vi stærke og hvor er der behov for forbedring? Alle må tilpasse sig omverden: mennesker, familier, firmaer og organisationer, private som offentlige. Også politiet. At være forberedt på det uventede er ikke absolut et paradoks.

Med sin "Omverdens-model" gav Francis J. Aguilar i 1960'erne et bud på hvordan uforudsigelighed til en vis grad kan håndteres. Tanken er, at forandringer i samfundet opstår eller er følger af fem forskellige men indbyrdes forbundne omstændigheder:

1. Politiske og værdimæssige strømninger fra nye love til beslutning om krig eller fred.
2. Økonomiske opsving og kriser.
3. Sociale, kulturelle og demografiske ændringer: børnefødsler, levealder, relationer mellem rig og fattig, land og by, kvinder og mænd, ældre og unge, folkevandringer inden for og på tværs af landegrænser.
4. Teknologiske og videnskabelige landvindinger inden for industri og vareproduktion, kommunikation, transport, og folkesundhed.
5. Naturfænomener som jordskælv, vulkanudbrud, oversvømmelse, tørke, kolde og varme perioder.⁶

Man sætter ikke kokke med filetknive til at fælde skov

Enhver organisation består ifølge Harold Leavitt af et "maskineri" bestående af 4 hoveddele:⁷

1. Opgave(r) beskrevet med klare ord.
2. Aktører, medlemmer, ansatte, antal, faglige og personlige forudsætninger.
3. Fysiske ressourcer: teknologi, udstyr, køretøjer, bygninger, økonomi...
4. Struktur, organisering, arbejdsprocesser, ansvars- og arbejdsdeling.

Modellen kan bruges på enhver praktisk opgave fra træfældning, brobygning, drift af en fødevarebutik til at sikre ro og orden ved en fodboldkamp og opklare drab med ukendt gerningsmand. Rækkefølgen er ikke tilfældig. Alt begynder med opgaven. Når analyse af politiske, økonomiske, sociale, teknologiske og naturmæssige forhold og deres indvirkning på opgaven er gjort, og opgaven *ikke* kan ændres, må

ledere af organisationer tage fat i de tre øvrige "håndtag" for bedst muligt at løse opgaven og dermed opfylde af forudsætningerne for sin eksistens. Selvom Johannes Schober og hans udenlandske kolleger i 1923 ikke havde hørt om Leavitt, forstod de principperne og indså, at situationen krævede nytænkning af de organisatoriske forhold.

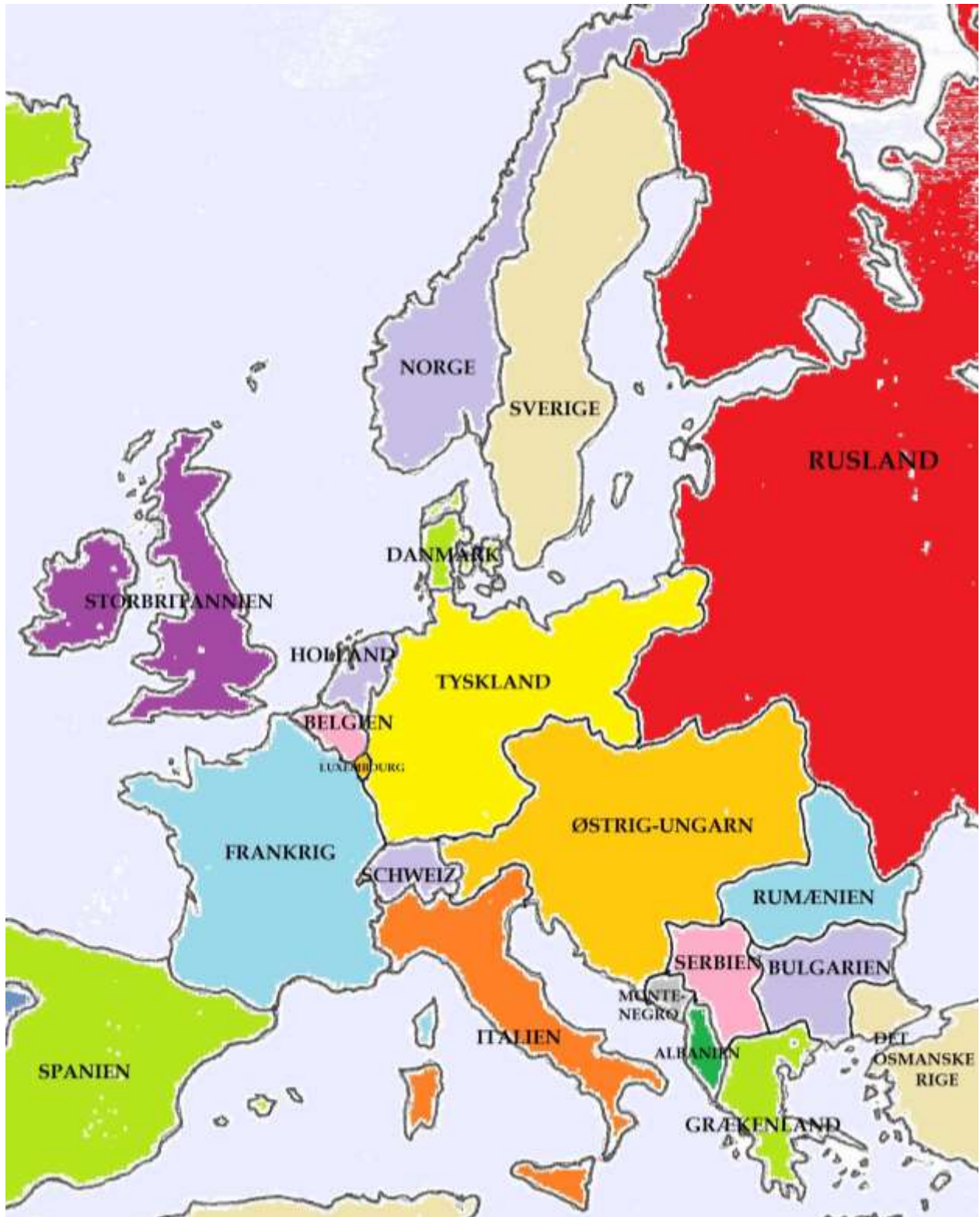
Et markant forandret Europa

Politikongressen varede fra 3. til 7. september og blev holdt i Wiens politipræsidium, en 6-etagers ejendom på Schottenring 11 i byens midte. Blandt de 138 delegerede var 1. politiinspektør Hakon Jørgensen og 2. politiinspektør Sigurd Tage-Jensen, begge fra Københavns Politi.⁸ Foruden værtslandet Østrig og Danmark deltog Egypten, Frankrig, Grækenland, Holland, Italien, Japan, Jugoslavien, Letland, Polen, Rumænien, Sverige, Schweiz, Tjekkoslovakiet, Tyrkiet, Tyskland, Ungarn, USA og Fiume.⁹ Også Kina havde tilmeldt sig, men den delegerede politiinspektør Wang Gu-pan nåede først frem efter konferencens afslutning.¹⁰

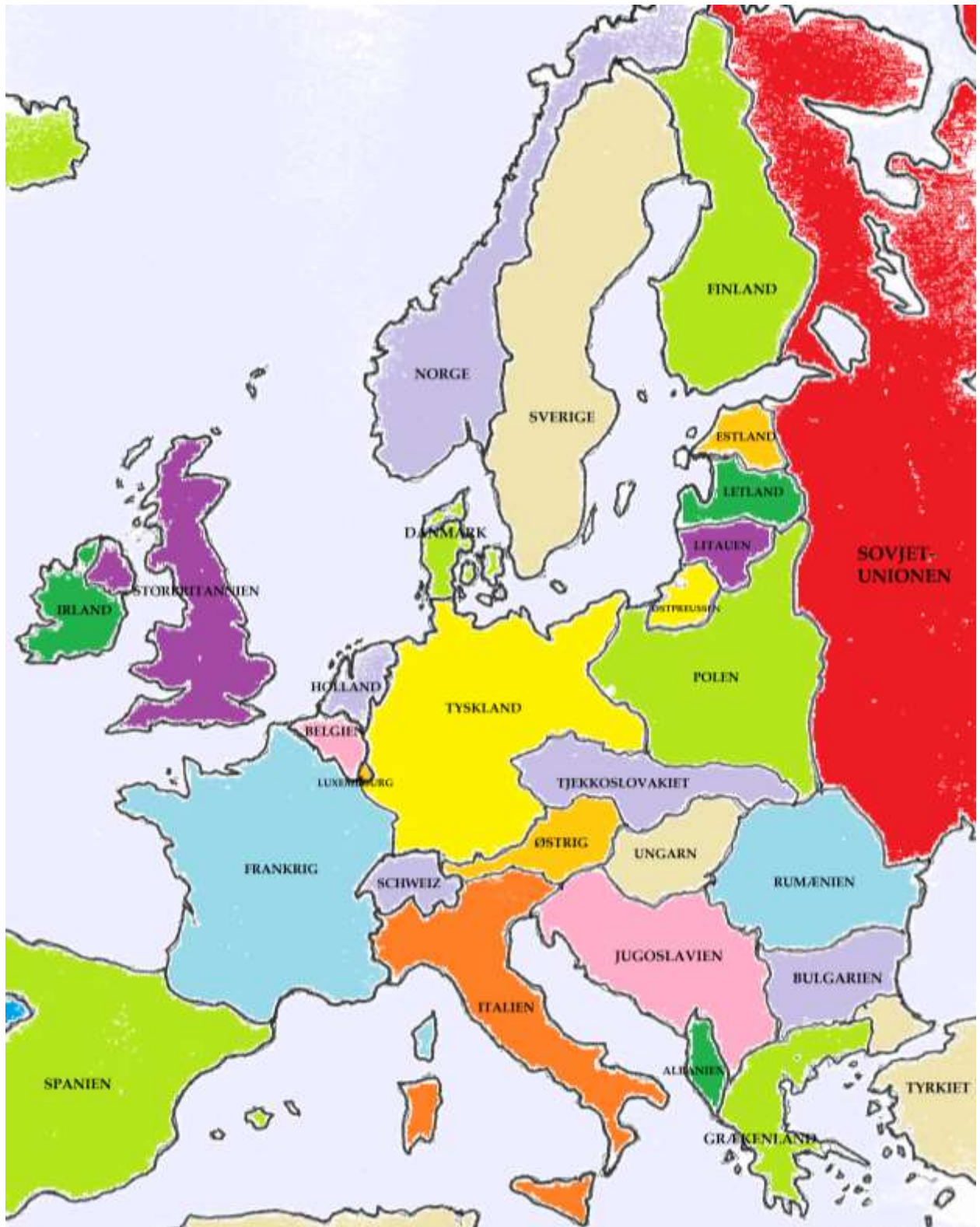
Det var knapt fem år siden Tyskland havde underskrevet en betingelsesløs våbenhvileaftale, som sluttede fire års krig med tab af ni millioner soldaters liv og mindst lige så mange civiles. Krig udspringer ofte af politiske årsager og er reelt ultimativt forbrydelse ved uhæmmet drab, vold, voldtægt, røveri og hærværk iværksat af et lands ledere mod andre lande eller som borgerkrig antændt af oprørsgrupper. Civiliseret retshåndhævelse fejes til side af den stærkestes ret; forbrydere udnytter kaos til at forgribe sig på sagesløse og deres ejendom.

Wien var i 1923 stadig en imponerede hovedstad, men de delegerede skulle forholde sig til både et markant forandret Østrig men især også Europa.

Europas lande og grænser før og efter Første Verdenskrig

Europa 1914

Europa 1920

Krigens trøstesløse retsløshed

Gamle staters sammenbrud og nye landes fødsel førte ved krigens slutning i 1918 til store grænseændringer i Europa. Dobbelmonarkiet Østrig-Ungarn, som før krigen havde været en politisk og geografisk kæmpe på 621538 km², var nu svundet ind til republikken Østrig på 83871 km².

Også Tyskland, Rusland og Tyrkiet mistede territorium. Finland, Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn og Jugoslavien var ny- eller genopståede stater, mens Bulgarien, Rumænien, Grækenland, Italien og Frankrig udvidede deres grænser. Selv Storbritannien måtte i 1921 acceptere dannelsen af den irske republik.

Europa 1923 var stadig mærket af krigen, mange flygtninge, sult, arbejdsløshed, inflation og stor statsgæld.¹¹ Svære politiske, økonomiske og sociale forhold er derfor åbenlyse bud på, *hvorfor* politifolk fra mange hjørner af verden kom til Wien. Den østrigske rigsadvokat Erwin Höppler skrev:

”Kongressen samledes i krigens trøstesløse retsløshed, hvor konjunkturerne for al form for forbrydelse ikke kunne være bedre.”¹²

Oscar Dressler, Schobers højre hånd supplerede: ”tvingende grunde” fik Johannes Schober til indkalde kongressen for at få genetableret det internationale net af politikontakter, krigen havde sønderrevet, samt etablere konkrete retningslinjer i et samarbejde om at dæmme op for en voksende og stadig farligere international kriminalitet.¹³

Verdenskrigen, nye stater, nye grænser var dog ikke eneste grund til mødet i Wien.

Oskar Dressler (1874-1959), østrigsk jurist, ansat i Wiens politi 1902, 1920 stedfortrædende politipræsident, 1923-1946, generalsekretær for ICPC og redaktør af ICPC's internationale fagtidsskrift. Dresslers omdømme kom trods hans store pionerindsats for ICPC til at lide under, at han fortsatte i sin stilling efter Østrigs indlemmelse i Tyskland - også da tyskerne i 1942 flyttede ICPC hovedsæde fra Wien til Berlin, hvor SS-general Reinhard Heydrich havde sat sig i ICPC's præsidentstol. (Foto: IPSG).¹⁴

Kriminelle er blandt de første til at udnytte nye muligheder

OP mod slutningen af 1800-tallet bredte der sig blandt politifolk en erkendelse af, at grænseoverskridende kriminalitet var en stigende og uvelkommen følge af videnskabelige og teknologiske fremskridt. Det var blevet meget lettere for kriminelle, især i Centraleuropa med kort afstand til nærmeste grænse, at skjule sig eller tage på kriminel turné i udlandet.

Telegrafi var siden 1830'erne blevet udbredt over hele verden og muliggjorde hurtig overførsel af meddelelser. Fra 1870'erne kom det også til at gælde telefoni. I 1850 havde Storbritannien, Belgien, Holland, Frankrig og Tyskland tilsammen et jernbaneskinnet på i alt 19686 km. I 1910 var det tal syvdoblet til 140269 km.¹⁵

Fra århundredeskiftet kom de første fly, og privatbiler blev en del af gadebilledet i de store byer. Også lægevidenskabelige fremskridt, som bl.a. førte til lavere børnedødelighed og dermed flere mennesker på jorden, vil statistisk og alt andet lige føre til stigende kriminalitet.

Befolkningsudvikling 1820-1913

	1820	1870	1913
Vesteuropa	132,8	187,5	261,0
Østeuropa (- Rusland)	36,4	51,1	79,6
Rusland	26,5	88,6	156,1
I alt	195,7	328,2	496,6
Verden total	1041	1270	1791

Kilde: Demographics of Europe, wikipedia

Det er gammel politierfaring, at kriminelle er de første til at se og udnytte nye muligheder, og at forbrydelse bliver begået, når:

- nogen ønsker noget bestemt
- muligheden for at tage det opstår
- risikoen for opdagelse anses for lille
- straffen er tålelig i forhold til udbyttet
- der ikke ses noget alternativ

En stime af politisk vold og drab¹⁶ i årene omkring århundredeskiftet, samt ønske om at begrænse prostitution og handel med kvinder havde ført til internationale politikonferencer i Rom 1898 og 1904, Sankt Petersburg 1904 og i Paris 1904, hvor man vedtog en international aftale om at bekæmpe ”hvid slavehandel”. Stigende udfordringer med international kriminalitet havde i april 1914 med Monaco-kongressen ført til det første internationale politimøde om at dæmme op for traditionel kriminalitet: drab, vold, bedrageri og tyveri. Man talte om at skabe direkte kontakt mellem nationale politimyndigheder, fælles straffelov og udleveringskonvention. 1. Verdenskrigs udbrud samme år slukkede håbet - en tid.

Intense dage i Wien

Daglige møder fra 08.30 til 17:00 var tæt besat med faglige indlæg og plenumdebat. Sideløbende arbejdede udvalg med udkast til resolutionstekster. Et mødeformat som ikke adskiller sig fra vor tids internationale møder, og hvor hver facet har

betydning, ikke mindst den tillid og de personlig kontakter, som bliver opbygget (også i pauser), og hvor kemi og sprogfærdigheder er afgørende.

Schober og Dressler talte begge tysk, engelsk og fransk, Dressler også italiensk. Hakon Jørgensen og de følgende års gennemgående danske repræsentanter var også gode til fremmedsprog.

Johannes Schober i stående til højre dialog, mens Dr. Dragovic fra Zagreb gør et notat. (Foto: Vita Film AG Wien)

I løbet af de fem mødedage blev der holdt 29 forskellige faglige indlæg om:

1. Øget international kriminalitet begået af udenlandske ”lykkeriddere”: bedrageri, forfalskning af penge, indbrud, hoteltveri, handel og misbrug af opium- og kokain, prostitution og kvindehandel – tendenser i store dele af Europa.¹⁷
2. Ny politirelevant forskning: håndskrifts-analyse, identificering af stoffer ved elektromagnetisk stråling (spektral-analyse), politisamarbejde på tværs af grænser, uddannelse af efterforskere.
3. Effektivisering af internationalt samarbejde ved at oprette et globalt politikommunikationsnet og nationale kontaktbureauer, fælles skabeloner til efterlysning af mistænkte og bistands-anmodninger, indførelse af kode-systemer for kommunikation, udgivelse af internationalt fagtidsskrift, vedtagelse af en international konvention om udlevering af eftersøgte kriminelle.

Et betydeligt dansk bidrag var Hakon Jørgensens demonstration af sit *fjernidentificeringssystem*, et entydigt talsystem baseret på individuelle fingeraftryk, som med stor sikkerhed kunne identificere en person og på minutter kunne telegraferes jorden rundt og derved overvinde en af politiefterforsknings evige modstander - *tidsfaktoren*.

I samme boldgade var et forslag om at placere egne politiattachéer i andre lande for at fremme direkte og hurtig kontakt i vigtige sager. Ideen skulle få stor betydning fra 1970'erne og fremover.

Hakon Jørgensen (1879-1927), cand.jur. 1904, hvor han blev ansat som politibetjent, men avancerede hurtigt på grund af dygtighed, flid og handlekraft. Alle kilder priser Hakon Jørgensen; politimuseets nuværende leder, Frederik Strand beskriver ham som en af dansk politis mest blændende begavelse. Hakon Jørgensens karriere taler for sig selv: 1908 udnævnt til politiassistent og stationsleder på Nørrebro. 1914 forstander for statens nyoprettede politiskole. 1919 politiinspektør i København, først som chef for kriminalpolitiet, siden for hele ordenspolitiet. 1926 konstitueret som politidirektør i København. Hakon Jørgensen var en drivende kraft i det tidlige internationale politisamarbejde, hvor han som få danske politifolk opnåede international anerkendelse, ikke mindst på grund af sin udvikling af fjernidentificeringssystemet. Hakon Jørgensen var ved sin alt for tidlige død (47 år) medlem af Den Internationale Kriminalpolitikkommission. En nekrolog på to helsider på tysk og fransk blev trykt samme år i organisationens tidsskrift "Public Safety". (Foto: Politimuseet i København)

Kølen lægges med Leavitt som blind passager

Fredag den 7. september vedtog en enig kongres en 7 siders resolution (reelt ICPC's første forfatning), hvis indledning er også svar på, *hvorfor* organisationen blev dannet.

"I erkendelse af at kampen mod international forbrydelse kun kan gennemføres med succes gennem et tæt samarbejde mellem politi- og sikkerhedsmyndigheder i alle civiliserede stater blev det på den internationale politikongres i september 1923 i Wien besluttet at oprette "Den Internationale Kriminalpolitikkommission" (ICPC), som straks iværksætter sit arbejde."¹⁸

Wien blev ICPC's hovedsæde. Kommissionen bestod af ét medlem fra hvert deltagende land, for Danmark blev det Hakon Jørgensen. Mellem årlige generalforsamlinger skulle ICPC ledes af 1 præsident og 6 vicepræsidenter. Johannes Schober blev ICPC's første præsident. Det daglige arbejde blev varetaget af et sekretariat på 5 sagsbehandlere (*referenter*) og 1 leder (*sekretær*).

Østrig bidrog med sekretær (Oscar Dressler) og 2 sagsbehandlere. Medlemslande uden sekretariats-repræsentation udpegede en *korrespondent* til at varetage kommunikation med ICPC. Præsidentskab, sekretariat og korrespondentfunktion udviklede sig til vor tids Eksekutivkomité, generalsekretariat og nationalt Interpolkontor.

Resolutionen består af beslutninger, anbefalinger og udtalelser, som hver for sig konkretiserer mål og midler, *hvad*, bl.a.:

- at garantere og etablere videst mulig gensidig bistand mellem politimæssige myndigheder inden for rammerne af den enkelte stats bestående lovgivning,

- at gøre brug af alle anerkendte metoder, som har vist sig egnede i bekæmpelse af traditionelle (ikke-politiske) forbrydelser,
- at kommunikation sker gennem direkte kontakt mellem politimyndigheder på tværs af grænser, at tysk, engelsk, fransk og så vidt muligt italiensk er arbejdsprog, samt at der udarbejdes standarder og koder for skriftlig kommunikation,
- at samarbejde om efterlysning, anholdelse og udlevering af kriminelle på baggrund af en fængslingskendelse, om efterlysning af mindreårige og informationsudveksling om tilrejsende udlændige,
- at medlemsstaterne opretter landsdækkende specialenheder for forfalskning af pas, penge og værdipapirer,
- at indføre Hakon Jørgensens fjernidentificeringssystem som hurtig og pålidelig metode til at identificere kriminelle, og at Centralbureauet for Identifikation i København skal være fælles internationalt fingeraftryksregister for alle kendte internationale kriminelle.

Beslutningen om at tillade formel direkte politikontakter på tværs af landegrænser var afgørende. Hidtil var kommunikation gået via diplomatiske kanaler. Fik politiet f.eks. i Århus viden om, at en efterlyst drabsmand eller storsvindler var søgt til Hamburg, var hovedreglen at man via politimesteren sendte anmodning på tysk om bistand ad diplomatiske kanaler, hvilket havde følgende adressater:

Justitsministeriet - udenrigsministeriet i København – den danske ambassade i Berlin – det tyske udenrigsministerium – det tyske indenrigsministerium – Hamburg Politi.

Svar fra Hamburg Politi gik samme vej tilbage. En langsom og besværlig procedure, som kom til kort i hastende sager, eller når den eftersøgte opholdssted ikke kunne præciseres.

Accept af direkte politikontakter var først og fremmest en måde at overvinde tidsfaktoren på, formelle anmodninger om politi- og retsligt samarbejde skulle stadig udveksles via diplomatiske kanaler.

Den dag i dag sendes anmodninger til udlandet om bistand til anholdelse, udlevering, ransagning og afhøringer stadig også ad diplomatisk vej, som forsat tager tid, men det betyder mindre, da dokumenternes hovedindhold længe før er sendt direkte via Interpol-kanaler. Formalitetskravet gav og giver fortsat god mening, da det sikrer, at alle legale og retlige forudsætninger bliver iagttaget også på ministerieniveau i berørte lande.

Kurs og last ukontroversiel

Det var uden tvivl væsentligt, at ICPC ikke foregav at være en superstatslig international politistyrke med operative beføjelser i alle medlemslande (et princip som gælder den dag i dag), og at resolutionens aftaler ikke blev truffet i et diplomatisk-politisk forum men af fagprofessionelle politifolk med tilstrækkeligt mandat. Interessant er også, at datidens danske avisomtaler, f.eks. Politiken 17. september 1923, hæftede sig mest ved den internationale interesse for Hakon Jørgensens succes med sit fingeraftrykssystem og ikke interesserede sig specielt for, at mødet i Wien havde ført til stiftelse af en international politiorganisation, som Danmark havde tilsluttet sig.

Offentlig debat om dansk deltagelse i internationalt politisamarbejde lå stadig godt og vel 70 år fremme i tiden.

1923 – 1939 Første optegnelser i logbogen

Engagement og fremdrift viste sig hurtigt i den unge organisation.

1924: I november så det første nummer af "International Public Safety" dagens lys. Tidsskriftet var et ambitiøst projekt på 8 sider, stort dagbladsformat, og udkom 2 gange månedligt på tysk, fransk, engelsk og italiensk. På de 4 midterste sider fandt man efterlysninger (20-25 sager pr. nummer) af mistænkte kriminelle, undvegne dømte, savnede personer og stjåle værdifulde genstande.

På andre sider bragtes artikler om lovgivning, kriminologi, efterforskningsmetoder, omtale af internationale møder, faglitteratur, uddannelse og politioorganisation i forskellige lande.

I perioden 1927-1928 var der tre artikler om kvindelige betjentes opgaver i USA, Storbritannien, Østrig og Tyskland. Det fremgik, at de især var beskæftiget med sager, hvor kvinder, unge og børn enten var hjemløse eller parter i kriminelle sager, opgaverne var alt fra visitering, afhøring, opklaring – som i Danmark på den tid.

En ung François Javuno fik den tvivlsomme ære at være den allerførste, som blev efterlyst i *International Public Safety*. Grundlaget var en fængslingskendelse afsagt i Nice af undersøgelsesdommer Figuiera. Javuno var mistænkt for at omsætte falske penge. Der var intet foto, og Javunos sande identitet virkede ikke nagelfast. Han blev beskrevet som 30-32 år, almindelig af bygning, blond med et smalt kortklippet engelsk overskæg. Ifølge politiet var han flere gange var set iført blød mørk filthats.

François Javunos svindel var blandt de oftest forekommende i de efterlysninger, ICPC kom til at formidle. Bedrageri, underslæb, dokumentfalsk, indbrud, tyverier var i flertal men drab, røveri og menneskehandel fyldte også en del. Flest efterlyste kom fra Centraleuropa: Tyskland, Ungarn, Polen, Tjekkosllovakiet, Østrig, Frankrig og Italien.

Årsagerne til efterlysning (se tabel) bekræfter, at ICPC beskæftigede sig med traditionelle kriminalitetsformer.

Efterlysninger og aflysninger 1. november 1924-31. maj 1925 meddelt i <i>International Public Safety</i> , tidsskrift for Den Internationale Kriminalpoliti Kommission		
Sagstype – sigtelser	Total	%
Drab (heraf 4 i forening med røveri og 2 med voldtægt, 20 mænd og 1 kvinde)	21	11,2
Menneskehandel (heraf 1 kvinde)	2	1,1
Højforræderi	1	0,5
Røveri	5	2,7
Bedrageri, underslæb (heraf 3 kvinder)	88	46,8
Indbrud, tyveri, hæleri (heraf 1 kvinde)	39	20,7
Forfalskning af penge og pas	11	5,9
Uidentificerede mistænkte, småkriminalitet	6	3,2
Uidentificerede dødfundne (begge mænd)	2	1,1
Savnede, bortgæede personer (7 mænd, 3 kvinder)	10	5,3
Stjålne værdifulde genstand	3	1,6
Efterlysninger i alt (219 mistænkte, heraf 9 kvinder og 22 ukendte g-personer)	188	100
Aflysninger i perioden (udelukkende personer, ingen genstande)	33	17,6

Interpols Generalsekretariat og hvert medlemslands nationale Interpolkontor vurderer alle modtagne internationale efterlysninger for at sikre, at de formelle krav er opfyldt: en forbrydelse som er strafbar i eget land/flere lande, kan begrunde udlevering, samt er understøttet af en fængslingskendelse. Efterlysningen for "højforræderi" ville i dag (antagelig også i 1924) have givet anledning til krav om nærmere præcisering af forbrydelsen. I øvrigt adskiller fordelingen af sagstyper med berigelseskriminalitet på op mod 80 % sig ikke væsentligt fra anmeldte forbrydelser i dagens Danmark.

1927: Generalforsamlingen i Amsterdam besluttede, at hvert medlemsland skulle oprette ét nationalt kontaktpunkt, *National Central Bureau (NCB)*.¹⁹ En vigtig beslutning, da politiet på den tid i mange lande var kommunalt uden en formel statslig overbygning. Danmark havde på den tid 72 politikredse.

1930: ICPC-hovedsædet i Wien udbyggede sine specialafdelinger til: a) kriminelles identitet b) fingeraftryk c) foto d) forbrydelser, opklarede og uopklarede, herunder modus operandi, samt e) falske pas og penge.

Politiinspektør Thune Jacobsen, chef for kriminalpolitiet i København, var ny dansk repræsentant i kommissionen og gjorde følgende iagttagelser:

"Kun fire Aar efter Verdenskrigens Slutning - 1923 - var denne Kommission stiftet paa Initiativ af den i hele den europæiske Politiverden kendte og ansete Politipræsident Schober i Wien. Kommissionens Sæde var Wien og Præsidentværdigheden knyttet til Stillingen som Wiens Politipræsident. Denne Ordning var truffet for at undgaa den Spænding, det kunde fremkalde, om en af Stormagterne skulle sidde inde med Nøglen til denne Værdighed ... Det er en Selvfølge, at Kommissionens Arbejde var strengt fagligt og ganske upolitisk ... Da der derfor ved et senere møde fra en enkelt side blev stillet Forslag om, at Kommissionen skulle søge ind under Folkeforbundet i Geneve, blev det fra alle Sider nedstemt."²⁰

Eigil Thune Jacobsen (1880-1949), cand.jur., ansat i politiet 1905 og kom helt til tops: leder af statens politiskole, politimester i Randers, politiinspektør og chef for Københavns kriminalpoliti, medlem af ICPC, politidirektør 1936, rigspolitichef i 1938 og justitsminister i 1941, der blev en svær balanceakt i forhold til besættelsesmagten og medførte kritik. Thune Jacobsen forklarede og forsvarede sine handler i sine erindringer "På en uriaspost" udgivet i 1946. (Foto: Politimuseet København)

1934: Wien var vært for det årlige IPCP-møde. Efter Johannes Schobers død i 1932, var Michael Skubl nu Wiens politipræsident og dermed leder af ICPC. Han kunne se en organisation i god fremdrift. Antallet af ICPC-medlemmer var fordoblet til 46, dertil kom fagfolk fra 12 yderligere lande (deriblandt USA), som deltog i arbejdet i uofficiel kapacitet. Sekretariatet var udvidet fra 5 til 12 ansatte og med øget faglig ekspertise.²¹

Men der var også udfordringer, især med at undgå politisk påvirkning i ICPC's arbejde. Adolf Hitler var blevet tysk kansler i januar 1933, og det kastede ifølge Thune Jacobsen skygger helt til Wien. Den 25. juli 1934, få uger før ICPC-mødet, trængte en gruppe lokale nazister ind i kanslerbygningen, hvor de skød og dræbte kansler Engelbrecht Dollfuss.

1935: København var for første gang vært for ICPC-mødet, som blev holdt på Christiansborg. Indvielsen af ICPC's eget og uafhængige radionetværk var den store nyhed. Siden 1932 havde man haft egne frekvenser på offentlige radionet, og signaler havde været kodet siden 1926. Deltagerne var i audiens hos kong Christian X; to tyske delegerede mødte op i uniform. Det fik forsamlingen til at vedtage forbud mod uniformer på forslag fra Normann Kendal, chef for Scotland Yard og britisk delegeret.

1936: Ved ICPC-mødet i Beograd kom der igen politiske overtoner til udtryk, da den tyske repræsentant grev Heldorff holdt en stærkt politisk tale og åbent friede til Jugoslavien som "anstændige mennesker", man vil samarbejde med. Thune Jacobsen skrev:

"Hans tale blev mødt med isnende Tavshed, og straks efter strømmede Medlemmerne sammen, og forbitrede Udraab lød fra de forskellige Sider. Man var enig om, at der måtte reageres stærkt over for denne Tale, dersom Samarbejdet skulde fortsættes, og selv om man kun med dyb Beklagelse vilde gaa til en Opløsning af Kommissionen, var man fra flere Stormagters Side inde på denne tanke.

Ved mødets start dagen efter tog Thune Jacobsen i en tale til genmæle og nævner i sine erindringer, at grev Heldorff beklagede, han var blevet misforstået. Det medførte en vis afspænding i forsamlingen, men Heldorffs "signaler" blev ikke glemt.²²

1938: Tysklands annektering af Østrig i marts 1938 og fjernelsen af præsident Skubl medførte, at ICPC reelt ophørte med at eksistere, da de fleste medlemslande indstillede samarbejdet.

1939: I maj var Thune Jacobsen i Wien for en sidste gang at revidere ICPC-regnskaber. Han var ledsaget af en ung politiinspektør Fritz von Magius, som skulle blive dansk politis centrale person i internationalt politisamarbejde mange år frem.²³

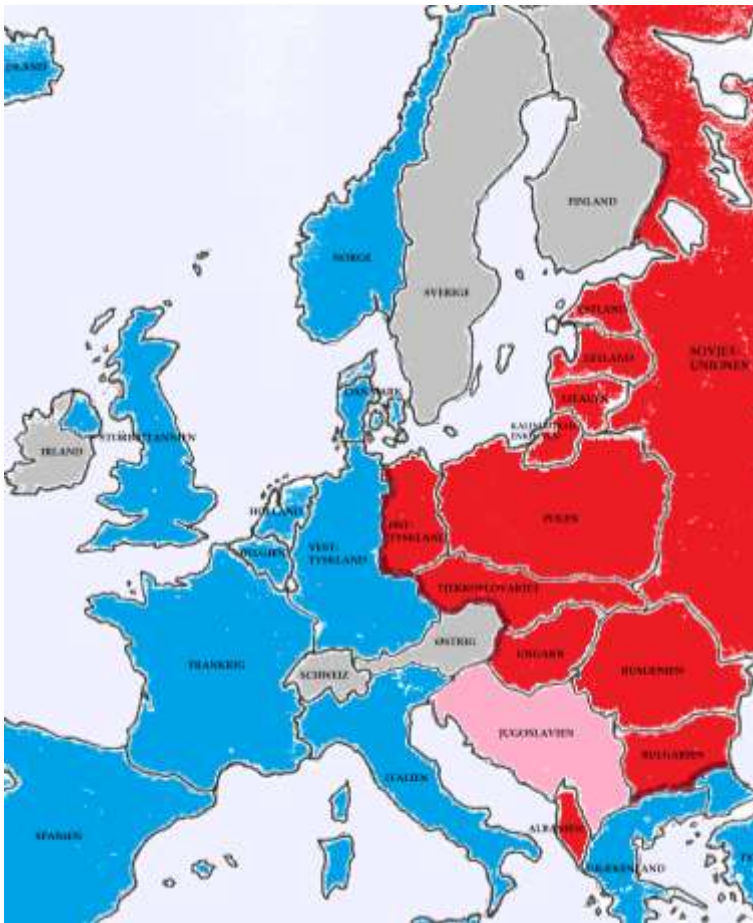
Billedet er taget i maj 1939 efter frokost i en restaurant på toppen af Kahlenberg, et 500 meter højt bjerg i Wiens nordlige udkant. Thune Jacobsen ser på fotografen med Fritz von Magius på sin venstre side. (Foto: Adam von Magius)

1942: ICPC-hovedkontoret flyttes fra Wien til Berlin (Kleinen Wannsee 16). Allerede i 1940 havde tyskerne indsat SS-general Reinhard Heydrich som ICPC-præsident. Han blev dræbt ved et attentat i 1942 i Prag, afløseren blev SS-general Ernst Kaltenbrunner. På det tidspunkt var kommissionens virke ophørt. Nazi-tysklands overtagelse af ICPC's arkiv og personregistre var en katastrofe, hvis menneskelige konsekvenser ikke kendes. At nazister ved Tysklands besættelse af mange europæiske lande også fik adgang til nationale kriminalregistre og dermed til personfølsomme informationer er en ringe trøst. Endnu mindre at Interpol-arkiver ved Berlins fald kom i sovjet-russiske hænder.

Opklaring fra vest i skyggen af endnu en trøstesløs krig

Da en form for fred sænkede sig over det meste af verden i sensommeren 1945 fik barmhjertige og energiske atter mulighed for at sætte genoplivning i gang blandt sønderbombede byers millioner af hjemløse og flygtninge. Antallet af dræbte soldater og civile som følge af direkte kamp var 50-56 millioner. Et tilsvarende antal var døde af sygdomme forårsaget af krig og fangenskab.

I store dele af verden blev landegrænser atter ændret, og nye selvstændige stater i Asien, Afrika og Sydamerika blomstrede op i takt med, at vestlige kolonimagter slap årtiers overherredømme.

Europa 1946, Nato blå, Warszawa-pagten rød, alliancefri grå, Jugoslavien lyserød, løst tilknyttet Østblokken

Atter var følgerne i Europa store, og den politiske virkelighed markerede sig kraftigt langs de nye grænser. Kun få lande stod neutrale tilbage på kanten af *Jerntæppet* mellem øst og vest. Skel som også kom til at præge det internationale politisamarbejde. Johannes Schober havde ventet fem år før tiden var moden til at få sat gang i samarbejdet, som i sine første bare 15 år havde vist sit værd. Nu tøvede de tilbageværende veteraner ikke.

1946: Belgiske Florent Louwage støttet af bl.a. svenske Harry Söderman indkaldte alle ICPC-medlemmer til møde fra 6. til 9. juni i Justitspaladset i Bryssel. 17 lande deltog, deriblandt Danmark med rigspolitichef Knud Begtrup-Hansen og politiinspektør Fritz von Magius, som i det nyoprettede rigspoliti havde fået hovedansvar for det internationale politisamarbejde. Florent Louwage indledte den 15. ICPC-konference med ordene:

”Selvsamme årsager som ledte os til at danne ICPC pålægger os nu også at genopbygge organisationen; vi kan ikke lade flammen dø.”²⁴

Forsamlingen var enig og vedtog en ny forfatning bygget på de oprindelige forudsætninger angående formål og opgaver men med væsentlige tilføjelser i lyset af de bitre erfaringer fra 1939-1945. Vigtige hovedpunkter i ICPC's formål:

- at formidle samarbejde om traditionel kriminalitet i respekt for hvert lands love og suverænitet
- at samarbejde må ikke omfatte sager af *politisk, racemæssig eller religiøs natur*
- at Frankrig (Paris) er nyt værtsland for organisationens hovedkvarter og
- at præsident, vicepræsidenter og de fire øvrige medlemmer af eksekutivkomiteen vælges på generalforsamlingen for en periode af 5 år.

Politiinspektør, cand.jur. Fritz von Magius (1903-1969), blev 1. januar 1939 chef for Rigspolitiets Kriminalafdeling inklusive NCB Interpol København og havde posten til sin pensionering i 1969. Fritz von Magius fik dermed en vigtig rolle i genopbygning af det internationale politi-samarbejde. Rigspolitichef Heide-Jørgensen er citeret for at udtale, at von Magius talte "hæmningsløst tysk, fransk og engelsk og skaffede sig ved venlighed og udprægede selskabelige anlæg en mængde nyttige kontakter". Fritz von Magius fremstår også med en for den tid ret åben indstilling til presse og offentlighed²⁵ (Foto: Adam von Magius)

1946 – 1959

Målet uændret, kurs, sejl og bemanning trimmes

Altoverskyggende handler efterkrigs-tidens politiske bestræbelser om genopbygning af byer og lande, og genoplivning af økonomier og af borgernes tillid og sikkerhedsgarantier. Og så stod det mere end nogensinde før klart, hvor meget verdens lande og folk var blevet knyttet sammen - også teknologisk og kulturelt. Tog- og flyrejser, privatbilisme, radio og tv talte et tydeligt sprog. Men få så formentlig hvilken eksplosiv udvikling verden stadig havde til gode?

Fremsynede ledere forbereder sig på det uventede. ICPC-præsident Louwage og hans kolleger skulle få rigelig anledning til at dreje på organisationens håndtag. Et lille men betydningsfuldt initiativ var at indføre det fængende navn *INTERPOL*, i første omgang som telegramadresse.

1947: International efterlysning af mistænkte, som har begået alvorlige forbrydelser, har altid været en af Interpols vigtigste opgaver gennem opsporing, anholdelse og udlevering af kriminelle, der har gemt sig i udlandet.

1947 gav debut til *Red Notice*, en ny ICPC-efterlysningsblanket, det såkaldt "Røde Hjørne". En russisk mand blev efterlyst for drab på en politimand. Blanketten består af 1 side med Interpols symbol i rød farve i øverste højre hjørne og de vigtigste oplysninger: eftersøgtets navn, fødselsdato, foto, fingeraftryk samt en kort beskrivelse af den efterlystes forbrydelse og tilhørende lovparagraffer. Et lille men godt eksempel på, at nye grafiske trykmetoder kan bruges i politiets arbejde.

Interpol-efterlysninger på én side blev med årene udvidet med andre farver: Gul (savnede-bortgåede), grøn (advarsel om farlig kriminel), sort (uidentificerede lig), blå (anmodning om information i aktuel efterforskning), orange (advarsel om konkret overhængende trussel) violet (personer eller grupper omfattet af FN-sanktioner). Udover blikfang var det også nemt for nationale Interpol-kontorer at distribuere nye efterlysninger til rette afdelinger. Enhver kan i øvrigt se, hvem der er internationalt efterlyst for alvorlig forbrydelser på Interpols hjemmeside.²⁶

1954: Interpolkommunikation foregik stadig via telegrafi. Lange sædvanlige fraser var erstattet af et stort antal koder på 5 tegn med samme betydning overalt i verden, f.eks. PMCKV: *fremsend venligst relevant information inkl. sand identitet og straffedomme*. I praksis kunne man hurtigt og uden oversættelse sammensætte et telegram med relevante blokke på 5 tegn og med tilføjelse i klart sprog af navn, fødedata, stedsangivelse og dato. Internt i Norden havde man i lang tid brugt fjernskrivere. Med 47 medlemslande havde Interpol genvundet tabt territorium, dog ingen fra Østblokken, som alle meldte sig ud ved den kolde krigs begyndelse. I 1954 var dansk Interpol-medlemskontingent kr. 5000.²⁷

1956-1958: Efter stort forarbejde blev ICPC's forfatning med en del ændringer generalforsamlingsgodkendt. Især to er centrale: 1) Foruden forbud mod samarbejde om sager af politisk, religiøs og racemæssig art tilføjedes også *militære* sager. 2) Interpol-samarbejdet skal bygge på respekt for FN's Menneskerettighedserklæring. Og så fik organisationen nyt navn: *International Criminal Police Organisation – Interpol*.

1957 og 1959: To vigtige politionsker, som går tilbage til politikongressen i 1914 i Monaco, blev opfyldt med vedtagelse af *Den Europæiske Udleveringskonvention af 1957* og *Den Europæiske Retshjælpskonvention af 1959*, begge i regi af Europarådet (ikke at forveksle med EU), stiftet i 1949 af 10 europæiske lande, inkl. Danmark, og med hastig tilslutning af stort set alle Europas 47 lande.

Hvor Interpols forfatning udgør en landevej til hurtig iværksættelse af politi-til-politi-samarbejde, blev 1957 og 1959 konventionerne brede hovedveje med specifikke vilkår og regler for udlevering af kriminelle og gensidig rets- og efterforskningshjælp som ransagning, beslaglæggelse, bevissikring og afhøring. Til dato er der ikke vedtaget tilsvarende regler på globalt plan, men i praksis har de europæiske konventioner været model for gensidig bistand i alle dele af verden.

På tærsklen til 1960 var Interpols generalsekretariat (IPSG) vært ved den første konference om narkokriminalitet. I 1955 havde Interpol oprettet en narkotikaenhed til de øvrige specialafdelinger.²⁸ Ifølge politiinspektør Fritz von Magius var Danmark ikke påvirket af international narkotikasmugling:

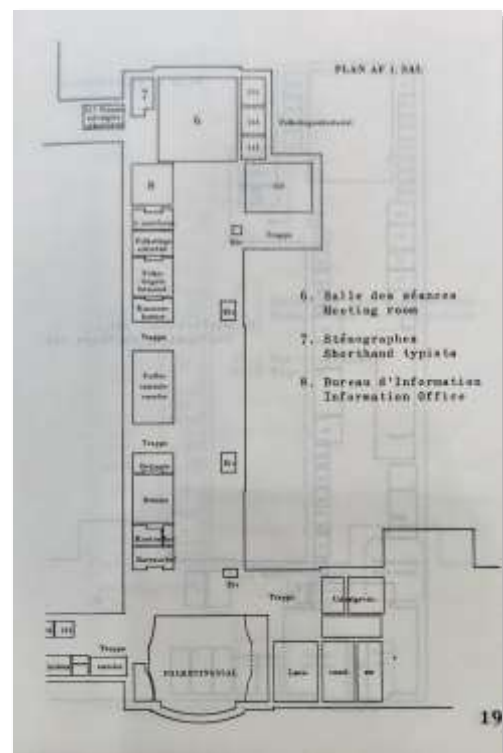
”De danske eufomaners illegale forbrug må i praksis antages helt at blive dækket ind på national basis. Den eksisterende, men ringe, danske sortbørshandels forsyninger fremskaffes i hovedsagen ved falske lægerecepter og ved tyverier fra apoteker m.v.”²⁹

1960-1979

Økonomisk optur, migration, turisme og nye udfordringer

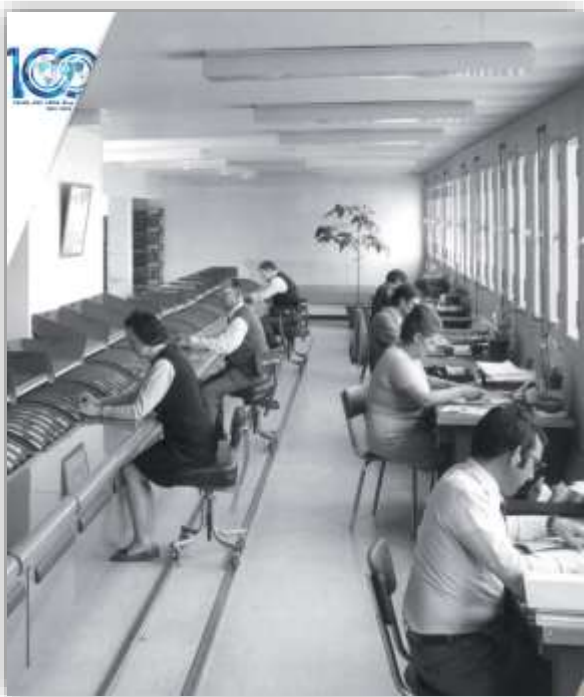
Store dele af Europa og Nordamerika fik fra slutningen af 1950'erne stor økonomisk fremgang og der-med også større personlig frihed. Kortere økonomiske tilbageslag kunne ikke undgås men ingen så dybe som depressionerne efter verdenskrigene. Velstand og højkonjunkturer førte til øget turisme og behov for arbejdskraft udefra. Stigende rejseaktivitet og en frigjort ungdom blev grobund for et øget narkotikamisbrug.

1961: I september var København for anden (og foreløbigt seneste) gang vært for Interpols 30. generalforsamling, som blev holdt på i Landstingssalen på Christiansborg. 67 lande fra hele verden deltog. Justitsminister Hans Hækkerup holdt åbningstalen.

Udover Landstingssalen rådede generalforsamlingen over yderligere møderum og kontorer, såvel på 1. sal som på 2. sal. Kortet findes i et lille program udleveret til hver deltager.

1962: Interpols radiostation formidlede årligt 64.000 signaler, IPSG modtog derudover 15000 breve med dokumenter og fotos. Man behandlede ca. 3100 sager fordelt på voldtægt 70, anden vold/drab 21, store tyverier 190, falsknerier 770, bedragerier 1250, narkotika 495, identifikation af ukendte 121 og øvrige sager 200. 284 personer blev efterlyst internationalt, 282 senere fundet, heraf 48 i udlandet. Interpol havde 185000 stamkort på kriminelle, 43000 fingeraftryk og 5350 fotos.³⁰

IPSG's registre i Paris var ordnet på store tromler, som kunne søges ved anvendelse af et stort antal "stikord". Skinner anlagt i gulvet til rullende kontorstole muliggjorde hurtige søgninger og hensigtsmæssig arbejdsstilling. (Foto IPSG)

1963: Lande i visse dele af verden kan være plaget af kriminalitetstyper, som ikke ses lige så ofte i andre dele af verden. Derfor blev Interpols 1. regionale konference holdt i Liberias hovedstad Monrovia for afrikanske politifolk og eksperter med det formål at dele regional information og ekspertise om kriminalitet. En vigtig ændring i Interpols perspektiv, hvis hovedvægt siden 1923 havde været Europa, men som herefter skulle skifte. Antallet af medlemslande var tæt ved 100 (1967).

1964: Danmark blev første land, som med kriminalassistent Harry Thomsen udstationerede en politimand i IPSG i Paris for en længere periode.

Kriminalkommissær Harry Thomsen kunne ved sin pensionering i 1986 se tilbage på 40 års polititjeneste, heraf de seneste 25 år som daglig leder af NCB Interpol København. (Foto: Adam von Magius)

Formålet var at stille vedlagsfri arbejdskraft til rådighed for Interpol, og samtidigt give danske politifolk erfaring i internationalt politisamarbejde. Andre danske Interpol-betjente fulgte efter. Fra 1970'erne var man typisk udsendt i 3 år. Ordningen har været et vigtigt dansk bidrag til Interpol-samarbejdet. IPSG så initiativet som så stor en fordel, at man på 1967-generalforsamlingen opfordrede medlemslande til at på samme måde at sekundere personale til organisationen. Med tiden har det udviklet sig til, at en tredjedel af personalet er sekunderede politifolk og eksperter. Chefpolitinspektør Thomas Prip sluttede i 2019 sin udstationering. Siden da har Danmark ikke placeret politifolk i Interpols Generalsekretariat.

1965: En dansk statsborger, mistænkt og efterlyst via Interpol for økonomisk kriminalitet var lokaliseret i Sao Paolo, men Brasilien tøvede med at anholde og udlevere den eftersøgte. Til pressen forklarede von Magius, at Danmark ikke havde en udleveringsaftale med Brasilien, og at det derfor var op til landets rets praksis at afgøre, om Brasilien ville imødekomme det danske ønske. Det skete ikke. Sagen fandt en afklaring, da den efterlyste frivilligt vendte hjem og ordnede sit forhold med retsvæsenet. Selvom bilateral udleveringsaftale ikke er en garanti for udlevering, har den stor

betydning især mellem stater med forskellige legale systemer og tradition, som f.eks. Brasilien, Thailand og Kina, idet man på forhånd gensidigt kan tage højde for alle juridiske problemstillinger.

Årligt håndterede NCB København 4300 meddelelser, 2/3 var efterlysninger af personer, stjålne genstande, især biler fra udlandet, resten egne tilsvarende anmodninger om bistand i udlandet. Udlændinge, som havde begået tricktyveri hos juvelerer eller betalt med enten stjålne checks eller falske (dollar)sedler, satte deres præg på arbejdet på det danske Interpol-kontor.³¹ En meddelelse kan være enten den eneste i en sag, f.eks. en efterlysning fra Rom af en dyr Ferrari, eller det kan være en meddelelse af mange i en større bedrageri-, drabs- eller udleveringssag.

1966: Fritz von Magius blev i 1966 valgt ind i Interpols Eksekutivkomité.

1971: Interpol og FN indgik aftale om konsultation, dokumentation og tekniske forhold. Aftalen er en erkendelse af, at voksende narkotikamisbrug ikke alene kan begrænses ved politiets indsats, præventive og sociale programmer

1973: Ved Interpols 50 års jubilæum var 114 lande medlemmer. IPSG i Paris havde 126 ansatte.

Østrigsk frimærke udgivet i 50-året for Interpols grundlæggelse men blev samtidigt et symbol for en teknologi på vej ud. (Foto: Åbne kilder)

1979: Telegrafi blev i 1970'erne gradvist erstattet af telex, telefoto, telefax via telefonlinjer, hvilket effektiviserede en stejlt stigende trafik og muliggjorde hurtig transmission af fingeraftryk og fotos. Hakon Jørgensens epoke var definitivt forbi.

1980-1999

Verden vendes på hovedet, intet er længere det samme

Berlinmurens fald i 1989 og østblokkens sammenbrud to år senere efterfulgt af udbruddet af borgerkrigen i Jugoslavien i sommeren 1991 blev øjeblikke, hvorefter intet længere var det samme - i Europa, i verden.

De østeuropæiske lande, også Rusland, blev igen Interpol-medlemmer, og der var behov for det, især i Europa. Det seneste årti havde kriminelle grupper på Balkan smuglet sydvest-asiatisk heroin via Tyrkiet til Vesteuropa og vestlige forbrugsgoder til lande som Ungarn, Tjekkoslaviet og Polen. Efter nogle turbulente år fik de nye østeuropæiske regeringer og myndigheder kontrol over deres lande og med bekæmpelsen af kriminalitet. Samtidigt havde europæere i både vest og øst fået nye og spændende rejsemål med bil, tog eller fly, som var billigere end nogensinde. Mange søgte også ly fra krigen på Balkan eller en vedvarende lykke i Vesten.

Afskaffelse af indre grænsekontrol med Schengen-aftalen fra 1985 mellem Belgien, Holland, Luxembourg, Frankrig og Vesttyskland var begyndelsen til et mere integreret europæisk samarbejde og transmission fra EF til EU med flere medlemmer, hvilket fik stor betydning for politisamarbejdet i Europa - og for Interpol.

Udbredelse af satellitter, internet og digitalisering vendte op og ned på al form for kommunikation og arbejdsprocesser, fra presse og medier, private firmaer og pengeinstitutter til offentlig virksomhed - også politiet, også Interpol. Tiåret op mod årtusindeskiftet var tillige præget af øget globalisering og centraliseringer - i offentlige virksomheder lanceret som *New Public Management*.

Terror og andre grænseoverskridende forbrydelser - økonomisk svindel, handel og smugling af mennesker, narkotika og våben begået af organiserede grupper, mest synligt mafia- og rockerbander, steg markant i 1970'erne og udgjorde en stor opgave for politi over det meste af verden. Globalt steg beslaglæggelser af de mest efterspurgte stoffer med 500-3700 %: hash (220-1000 t), heroin (3-32 t), amfetamin (1-12 t) og kokain (10-370 t)³²

Det er forbrydelser som i deres natur er internationale og kræver en *proaktiv* frem for *reaktiv* opklaringsmetode. Traditionelt står politifolk med et offer, et gerningssted og nogle vidner, som skal afhøres og undersøges for at finde gerningsmanden, f.eks. ved efterlysning af signalement, våben og tyvekoster. Situationen er en anden med narkotika-handel. Offer og pusher har gensidig interesse i at holde politiet på afstand, så den bedste mulighed for at opklare forbrydelserne er at tage gerningsmænd på fersk gerning, altså forudse hvornår en handel eller indsmugling finder sted. Det gælder også i sager, hvor ofre og vidner ikke tør udtale sig. Fremadrettet efterforskning, indsamling og analyse af "fiduser" og anden information, såkaldt *intelligence* blev i løbet af 1980'erne sammen med et endnu stærkere internationalt samarbejde vigtige nøgler i opklaringsarbejdet.

1982: Tidsfaktor og behov for direkte kontakt (tillid) fik de nordiske lande til at udstationere fælles nordiske politi- og toldforbindelsesofficerer (NLO) i strategisk vigtige lande for bekæmpelsen af narko- og andre alvorlige forbrydelser. Forbilledet kom fra FBI og amerikansk narkotikapoliti, DEA, som verden over havde opbygget et stort net af "legal attaches". Opgaven er at skabe her-og-nu kontakt mellem relevante kriminalafdelinger i hjem- og værtsland. De første poster blev Thailand (Sverige), Pakistan (Norge), Holland (Sverige), Cypern (Finland), Tyskland og Peru (Danmark).

En regulær isbryder-ordning som stadig eksisterer; posterings-lande og antal udsendte (25-35 NLO'ere) følger strategiske hensyn. De udsendte er erfarne efterforskere, hører under sit eget lands internationale/Interpol afdeling, og er udstationeret i 3-5 år.

1982: Interpol indførte efter generalforsamlingsbeslutning regler om kontrol og beskyttelse af persondata, samt oprettelse af et uafhængigt kontrolorgan, *Commission for the Control of INTERPOL's Files (CCF)*. Øget opmærksomhed på persondata, "hårde" som straffedomme og "bløde" som ubekræftede "fiduser", var sat i gang. Hvilke data kunne registreres og hvor længe; regler som også blev indført i mange medlemsstater.

28. november 1983 beslaglagde toldvæsenet samarbejde med Københavns politi i én sag 34 kilo kokain og 28 kilo marihuana. Det var Europas største samlede beslaglæggelse af kokain, hvilket viste, hvor stærkt udviklingen var gået siden politiinspektør von Magius' udtalelser om narkotikasituationen i Danmark 20 år tidligere. IPSP arrangerede et arbejds møde i Paris, hvor efterforskere fra en del lande deltog. Det var derefter muligt at sammenkæde lignende kokain-smuglinger til Tyskland og Spanien. (Foto: Københavns politi)

1986: IPSP i Paris blev i maj udsat for et terrorangreb. En politimand blev såret og bygningen led stor skade. Fire mænd fra "Action Direct" blev pågrebet og idømt 10 års fængsel. I 1989 indviede Interpol et nyt og tidssvarende hovedsæde i Lyon.

1991: Antal medlemslande rundede 150, især på grund af opbruddet i Østeuropa, Sovjetunionen og Jugoslavien. Interpol

organiserede dermed mere end 2/3 af alle verdens lande. Der var behov for at justere kurs og "maskineri". I mere end ti år havde narkotika- og rockersager udgjort mere end halvdelen af alle sager i IPST, og Europa tegnede sig for hovedparten.³³ Samme år foreslog den tyske forbundskansler Helmut Kohl oprettelse af et europæisk politiagentur.

1992: Åbning af det 1. regionale kontor i Bangkok signalerede Interpols fortsatte ønske om stærkere tilstedeværelse i alle verdensdele, en proces som begyndte i 1963 med den 1. regionalkonference i Liberia. Nye regionalkontorer fulgte 1993 i Argentina, 1994 Elfenbenskysten, 1997 Zimbabwe og 1999 Kenya.

Maastricht-traktatens vedtagelse i 1992 realiserede Helmut Kohls idé med oprettelsen af *European Drugs Unit (EDU)* i Haag, forløberen til *Europol*. Første opgave var at bekæmpe narkokriminalitet, og der spiller "kontrollerede leverancer" en vigtig rolle. Et eksempel:

Politiet i Stockholm har ved telefonaflytning af kendte narkohandlers telefoner fået mistanke om, at en kurer aktuelt er sendt til Amsterdam for at hente "varer", som skal skjules i en bil. Samarbejde indledes med hollandsk politi. Man finder ud af hvilken bil, der bruges og, at kureren i løbet af timer vil køre tilbage til Sverige via Tyskland og Danmark. Alt tyder på, at vil blive smuglet et parti heroin eller amfetamin, måske op til 3 kilo. Kan man overvåge kureren hele vejen til Stockholm for der at "slå til" ved aflevering af partiet, står politiet stærkere bevismæssigt (fersk gerning) og får samtidigt anholdt ikke "kun" en kurer, som let kan erstattes, men også bagmændene. Det kræver tilladelse og operativ indsats fra alle fire lande. Tidsfaktoren er kritisk.

EDU kom til at bestå af to kerneenheder, som også bliver rygrad i *Europol*: 1) En sektion med forbindelsesofficerer fra alle medlemslande med hver deres kontor på én lang gang, som hurtigt kunne mødes ansigt til ansigt og effektivt bidrage til

koordinering af efterforskninger, bl.a. kontrollerede leverancer. 2) En analysesektion, som ved anvendelse af nyeste teknologi kunne producere operationel og strategisk analyse. Man ventede inden længe på at få sit mandat udvidet til andre former for alvorlig kriminalitet.

1993: I Lyon oprettede IPST også en analyseenhed som på samme måde via ny software gjorde det muligt at behandle stadig større datamængder til støtte for medlemslandes efterforskninger ved at pege på nye forbindelser mellem kriminelle, forbrydelser og gerningssteder, og samtidigt dække et stigende behov for især strategisk kriminalitetsanalyse - regionalt og globalt.

Dermed kom der igen opmærksomhed på såkaldt "hårde" data som straffedomme, kriminaltekniske, retsmedicinske og personundersøgelser, bl.a. fingeraftryk, og "bløde" data, oplysninger som skal behandles med større forsigtighed, da det ofte er information, politiet har fået ved afhøring af kriminelle, ofre eller vidner ofte på betingelse af anonymitet, eller data som stammer fra politiets aflytning af mistænkte telefoner, lokaler eller lignende og dermed også er underlagt fortrolighedshensyn.

Der er ikke meget politifolk er mere omhyggelige med end at beskytte sine kilder. Det følger deraf, at det er sværere at dele følsomme informationer med hele verden end med et begrænset antal lande, hvis retssystem og databeskyttelseslove ligner ens eget. Det er en åbenlys forskel på de basale opgaver, Interpol og *Europol* løser på vegne af medlemslandene.

1995: Aftale om *Europol*-konventionen blev indgået; *Europol* afløste EDU og med større ansvarsområde: bekæmpelse af narko- og menneskehandel, hvidvask af penge, stjalne køretøjer og ulovlig handel med radioaktive stoffer.³⁴

I Lyon så Interpol-ledere positivt på det nye "familiemedlem" med forventning om tæt samarbejde og koordinering på felter som it-standarder, operative data, strategisk analyse, konferencer og kurser for at opnå synergieffekt og undgå dobbeltarbejde. Siden sine tidligste dage har IPSG hvert år stået for et stort antal symposier, kurser, og arbejds møder. Samtidigt gav Europols tilstedeværelse og styrke IPSG mulighed for at frigøre ressourcer til fordel en bedre balance til gavn for medlemslande uden for Europa. Øget Interpol engagement i fredsbevarende missioner indgik også i overvejelserne.³⁵

1999: Interpol havde ca. 350 ansatte.³⁶

Alle analysemetoder har deres fordele og berettigelse, og som hjulet behøver ingen at blive forældede, fordi nye muligheder opstår. (Foto: IPSG)

2000-2023 **Y2K dæmper forventningerne** **op til årtusindeskiftet**

Bekymring verden over om millioner af computere og edb-systemer ville bryde sammen i skiftet fra 1999 til 2000 på grund af den såkaldte "millenium bug" også kendt som Y2K viser, hvor langt digitalisering rakte ind i det moderne menneskes liv.

Også politisk, økonomisk, socialt og miljømæssigt forandrede omverden sig mærkbart. Igen var der behov for at tage fat i organisationens håndtag. Et udpluk af begivenheder af særlig betydning for Interpol-samarbejdet, for IPSG og den måde, man tog hul på det nye årtusinde:

- Terrorangrebene 11. september 2001 i New York og Washington.
- Fortsat politisk centralisering og integrering i Europa og ophævelse af intern EU-grænsekontrol.
- Den globale finanskrisen 2007-2009, som begyndte i USA's banksektor, spredte sig til resten af verden i en integreret global økonomi, konkurrencer og arbejdsløshed fulgte.
- Store folkevandringer forårsaget af fattigdom og krige i Afghanistan, Irak, Syrien, Libyen, Central- og Østafrika.
- Fortsat stejl udvikling og global anvendelse af digitalisering, internet, smartphones og gennembrud i DNA-profilering i kriminalitetsopklaring.
- Jordskælv i Det Indiske Ocean og de efterfølgende tsunamier, som dræbte op mod en kvart million mennesker i Indonesien, Thailand, Sri Lanka og Indien.

*Connecting police –
Identifying criminals - Extradition –
Standardizing records*

Interpols 4 kerneopgaver stod fast, men nye udadrettede præventive og humanitære indsatser blev prioriteret. De store ændringer handlede atter om personale, organisation og teknologi. Især store teknologiske investeringer i databaser, tæt fulgt af personaleudvidelser taler et tydeligt sprog. Tendenserne ses tydeligt i en *kombineret kronologisk-organisatorisk oversigt*.

Organisation

2001: Kort efter terroranslagene i USA åbnede Interpols Generalsekretariat et *Command and Communications Center (CCC)*, en operationscentral bemanded

24/7, året rundt med sprogkyndige specialister, som bistår medlemslande i alle tidszoner med at formidle hastende meddelelser, råd og støtte i alvorlige sager og kriser. I 2011 og 2015 blev der etableret tilsvarende operationscentre i Buenos Aires og Singapore.

2002: IPSPG oprettede såkaldt *Major Event Support Teams (IMEST)* for på stedet at bistå medlemslande med sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med store sportsbegivenheder som vinter-OL i Salt Lake City (2002), sommer-OL i Beijing (2008) og fodbold-VM i Sydafrika (2010). Ved at være tilstede med egne medarbejdere med betroet adgang til Interpol-databaser kan check af personer og rejse-dokumenter foretages på stedet. Stjålne pas anvendes tit i kriminel sammenhæng.

2004: Ved tsunami-katastrofen i det indiske ocean bidrog IPSPG i udsendelse af *Incident Response Teams (IRT)* til Thailand, Sri Lanka, Maldiverne og Indonesien, hvor eksperter fra medlemslande bistod med koordinering og identificering af ofre. Fingeraftryks-eksperter arbejdede sammen med retsmedicinere og tandlæger om at identificere de mange ofre via tand- og fingeraftryk samt DNA-profiler. Man blev enige om fælles retningslinjer for fastlæggelse af ofrenes identitet, *Disaster Victim Identification Protocol*, hvilket gjorde den enorme opgave mere effektiv. Da orkanen "Frank" ramte Filippinerne i 2008 bistod IRT-eksperter atter lokale myndigheder med at identificere ofrene.

2004: IPSPG udstationerede en repræsentant (forbindelsesofficer) ved FN i New York for at fremme gensidigt samarbejde. I 2007, 2009 og 2016 fulgte andre Interpol-forbindelses-officerer efter ved Europol, EU og Den Afrikanske Union.

2004: Samarbejdsaftale indgået med Den Internationale Straffedomstol, ICC, (nyoprettet permanent krigsforbrydertribunal i Haag). Samme år arrangerede Interpol sin første konference om strafforfølgning af krigsforbrydelser, forbrydelser mod menneskeheden og folkedrab. Efterforskere og anklagere fra hele verden deltog og diskuterede fælles problemstillinger og ideer til koordineret indsats blev drøftet.

Udsigt fra et flygtningehjem i en lejr i østlige Chad på grænsen til Darfur, hvorfra overlevende kvinder, børn og ældre flygtede 2004-2005 som følge af en intern konflikt. Skoene tilhører efterforskere, som ved daglange afhøringer i ofrenes "hjem" samlede beviser for krigsforbrydelser.

2006: Som første *organisation* blev ICC tilsluttet Interpols globale I-24/7 kommunikationssystem, og fik dermed samme mulighed som et medlemsland for (på baggrund af fængslingskendelse) at udsende Interpol-efterlysning (Rødt Hjørne) på mistænkte krigsforbrydere med henblik på udlevering til domstolen i Haag. I juni samme udsendtes de første efterlysninger på fire medlemmer af Lord's Resistance Army.

2009: IPSPG åbnede det 7. regionskontor, nu i Cameroun.

2009: På Interpols generalforsamling i Singapore vedtog man en opfordring til medlemslande om at øge politideltagelse i fredsbevarende operationer som et led i at opretholde fred og sikkerhed.

2015: *Interpol Global Complex for Innovation (IGCI)* blev åbnet i Singapore, et støtte-, research- og innovationscenter inden for analyse og udvikling af politi-relevante strategier og teknologier til at forudse, og bekæmpe it-kriminalitet og cybertrusler, samt bistå medlemslande i teknisk-digitale undersøgelser af droner og andre mobile luftbårne og maritime enheder. IGCI er et led i IPSPG's ønske om at være tilstede i alle verdensdele.

2022: IPSPG oprettede *Financial Crime and Anti-Corruption Centre (IFCACC)* for bedre at bistå medlemslande i bekæmpelse af korrupsion og økonomisk svindel, samt identificere de kanaler, ulovlige penge flyder ad med henblik på at tilbageføre disse til ofre.

2020: Under Covid-19 bistod IPSPG-CCC i Lyon medlemslandene med råd og vejledning om kriminalitet som følge af pandemien – bl.a. vaccinesvindel, internetsvindel og vold i familieforhold.

Teknologi-databaser:

2000: Digitalisering af fingeraftryk udviklet 1977 i Canada førte til *Automatic Fingerprint Identification System (AFIS)*, som muliggør maskinel søgning selv på brudstykker i databaser med kriminelles fingeraftryk. Systemet blev taget i brug i mange lande, også af IPSPG. I 2000 fik hvert medlemslands NCB direkte adgang til IPSPG-databasen og kunne herefter hurtigt checke en mistænkt persons fingeraftryk, f.eks. i relation til en international efterlysning.

ASIF-teknologien kan også bruges mobilt, f.eks. på grænser eller andre særlige indsatser. (Foto: IPSPG)

2001: Spredning af børnepornografi via internettet førte til oprettelse af *Child Abuse Image Database (ICAID)*, i dag suppleret med *International Child Sexual Exploitation (ICSE)*, databaser, hvor specialister fra IPSPG og medlemslande ved brug af avanceret teknologi kan analysere og sammenligne billeder af personer og ikke mindst omgivelser og derved sammenkæde forbrydelser og identificere ofre og gerningsmænd.

8. oktober 2007 udsendte IPSPG for første gang offentlig appel om hjælp til at identificere en mand, som på internettet var fundet afbilledet under seksuelt misbrug af børn. Mandens ansigt var bevidst sløret på optagelserne, men specialister i tysk politi var i stand til at fjerne sløringen. I løbet af timer genkendte personer på tre forskellige kontinenter manden og henvendte sig til politiet. Gerningsmanden blev anholdt 11 dage senere i Thailand, hvortil han var flygtet.

2002: Interpol tog det globale og sikre I-24/7 kommunikationssystem i brug. Systemet blev basis for IPSPG's kommunikation med medlemslandenes NCB'ere, hvor autoriserede brugere har direkte adgang til diverse databaser og services. I 2005 fik politi på grænseovergange adgang til databaser vedr. efterlyste personer, køretøjer og stjalne pas for at gøre grænsekontrol mere effektiv og dermed forhindre kriminelles indrejse. Et initiativ i lige linje tilbage til 1923.

2002: Gennembrud i anvendelse af DNA-profilering i politiefterforskning i Storbritannien og USA førte til Interpols DNA-database. Medlemslande kan indsende DNA-profiler med en såkaldt alfanumerisk kode (uden persondata) fra mistænkte kriminelle, savnede personer og uidentificerede lig. På minutter kan en søgning afgøre, om profilen er kendt i forvejen f.eks. i relation til opklarede drab, voldtægter og andre alvorlige forbrydelser. Databasen indeholder aktuelt ca. 280000 profiler indsendt af 87 medlemsstater (2023).

I 2021 blev *I-Familia* etableret med DNA-profiler af familie til forsvundne personer. Formålet er at identificere lig men også levende personer, f.eks. børn eller unge, der som spæde blev bortført af kriminelle.

2005: Første *INTERPOL–United Nations Security Council Special Notice* udsendes for at underrette politimyndigheder om FN's Sikkerhedsråds sanktionsbeslutning mod navngivne personer og lande/enheder om rejsebegrænsning, våbeneksport eller indefrysning af økonomiske midler.

2007: Indførelse af *Interpol e-learning* (online-kurser) målrettet medlemsstater i brug af Interpols databaser og værktøjer samt i opklaring af forskellige former for forbrydelser og politiindsatser.

2016: Et *ansigtsgenkendelses-system* blev taget i brug som supplement til fingeraftryks- og DNA-databaser. Biometrisk software analysere fotos af mistænkte med kendte kriminelle, hvis foto allerede findes i Interpols database.

2019: *I-CORE* er en specialdesignet søgefunktioner udviklet til frontlinje politifolk, som gør det muligt og sikkert at søge flere Interpol-databaser samtidigt.

For få år siden måtte politibetjente på patrulje kontrollere personlige papirer ved opkald på radio til hovedstation. I dag sker det her og nu. Tidsfaktoren er markant forbedret. (Foto: IPSPG)

2021: Interpol lancerede sin første *ID-Art app*, som er offentlig og gør det muligt for enhver at scanne et maleri eller en skulptur for at afgøre, om man står over for et stjålet kunstværk. Det første år blev applikationen downloadet 25.000 gange i 170 lande.

(Foto: IPSPG)

Personale - tillidsfolk - kriser

2023: Det begyndte i 1923 i Wien med 6 ansatte i ICPC-sekretariatet, inkl. lederen Oscar Dressler. I foråret 2023 har Interpol 1081 ansatte fra 120 lande, 808 kontraktansatte og 273 sekunderede (stillet til rådighed af medlemslande). Budget: 155 millioner EUR. Tilsvarende 2022-tal for Europol: 1058 kontraktansatte plus 264 sekunderede forbindelsesfolk. Budget: 197 mio. EUR.³⁷

Generalsekretariatet (IPSPG) i Frankrig er organisationens hovedkontor og ledes af en generalforsamlingsvalgt og efterfølgende kontraktansat generalsekretær på fuld tid, pt. tyske Jürgen Stock. Generalsekretæren vælges for 5 år med mulighed for ét genvalg.

Interpols højeste myndighed er den årlige *generalforsamling*, som strækker sig over 4 dage. Delegerede er højtstående politichefer, anklagere og repræsentanter fra relevante ministerier. Opgaven er at sikre, at Interpols aktiviteter imødekommer medlemslandenes behov, følger vedtagne aktivitetsplaner og finansielle rammer, men også (som ideen fra begyndelsen i

1923), at delegerede fra hele verden kan mødes, debattere og etablere personlige kontakter. Globale tendenser og trusler i kriminalitetsbilledet drøftes, arbejdsprogram for næste år vedtages, og generalforsamlingen vælger præsident, generalsekretær og øvrige tillidsfolk. Hvert land har én stemme.

Eksekutivkomiteen har 13 medlemmer: 1 præsident, pt. Ahmed Naser Al-Raisi Forenede Arabiske Emirater, 3 vice-præsidenter og 9 ordinære medlemmer valgt for 4 år uden mulighed for genvalg fra hver af Interpols fire regioner: Afrika, Amerika, Asien og Europa. Komiteen forbereder og leder generalforsamlinger, vejleder generalsekretariatet i udførelse af arbejdet og af trufne generalforsamlingsbeslutninger. Eksekutivkomiteen mødes 3 gange årligt, arbejdet er på deltid og ulønnet.

I 2012 blev Mireille Ballestrazzi, vice-direktør i det franske politi, som første kvinde valgt til ny Interpol-præsident.

Mireille Ballestrazzi, Interpols første kvindelige præsident.
(Foto: Åbne kilder)

100 år forløber ikke uden modgang, og Interpol har som organisation også haft kriser, man helst havde været foruden. Alvorligst er tiden fra 1938 til 1942, hvor ICPC's generalsekretariat blev flyttet til Berlin og kom under total nazistisk kontrol med SS-generalerne Reinhard Heydrich (1940-42) og Ernst Kaltenbrunner (1942-45) som selvudnævnte

Interpol-præsidenter. I 1942 blev Heydrich dræbt ved et attentat i Prag. I 1945 blev Kaltenbrunner ved Nürnberg-processen dødsdømt og hængt samme år.

I nyere tid har korruptionsdomme over to Interpol-præsidenter kastet andre skygger over Interpol.

Jacob Selebi, Chef for Sydafrikas politi, var Interpol-præsident 2004-2008, hvor han trak sig i utide på grund af tiltale for korruption i sit hjemland. I 2010 blev han idømt 15 års fængsel, men løsladt 2012 af helbredsårsager. Selebi døde i 2015, 65 år gammel.

Meng Hongwei, tidligere kinesisk vice-minister for offentlig sikkerhed (politiet), var Interpol-præsident fra 2016 til 2018, hvor han under ophold i sit hjemland blev anholdt og tiltalt for korruption. I januar 2020 blev han idømt 13½ års fængsel for korruption svarende til 13,7 mio. kroner og en bøde svarende til 1,9 mio. kroner.

Saluti Publicae

Siden grundlæggelsen i 1923 har skiftende Interpol-ledere holdt fast i organisationens vigtigste opgaver: at *forbinde politimyndigheder på tværs af grænser direkte via sikre og hurtige kommunikationssystemer* til udveksling af information og efterlysning af internationalt aktive kriminelle med henblik på udlevering og strafforfølgning, samt at opbygge *fælles standardiserede registre og procedurer*. Interpol opstod ikke som følge af en politisk proces og en tilhørende traktat, men dog med en forfatning, som bygger på *gensidighed, respekt for medlemslandes suverænitet og forbud mod samarbejde om politiske, militære, religiøse og racemæssige sager*. Med sit *globale monopol, enkle kerneopgaver, struktur og kontinuitet* fremstår disse faktorer som vigtige bud på sociologiprofessor Mathieu Deflems

indledende efterlysning af årsager til Interpols appel og vedholdenhed.

Interessant er også, at motivation for at styrke det international politisamarbejde ikke på noget tidspunkt synes at være begrundet i stigende generel kriminalitet men i *grænseoverskridende* kriminalitet. Det kunne ellers være nærliggende i betragtning af befolkningsudviklingen.

Fra 1913 til 2018 steg Europas befolkning fra 496 til 746 mio. (50 %). I samme periode voksede verdens befolkning fra ca. 1700 mio. til 7662 mio. mennesker (350 %). Alt andet upåagtet må det i sig selv have medført mærkbare stigninger i verdens samlede kriminalitet. At international forbrydelse også voksede afspejles i omfanget af Interpol-trafik (meddelelser og opslag i databaser) fra få hundrede de første år til nutidens mange millioner) og i antal ansatte. På den anden side har Interpols stigende regionalisering og bedre globale balance, samt udnyttelsen af nye IT-værktøjer givet organisationen ny luft efter i 1980'erne at have været tynget af især narkokriminalitet.

Etableringen af Europol i 1995, efterfulgt af Schengen-samarbejdet med tilhørende direkte søgbare databaser, *Schengen Informations System (SIS)*, har været en mærkbar styrkelse af politi-samarbejdet i Europa. I modsætning til Interpol er Europol politisk besluttet med basis i Europol-konventionen fra 1998. I 2007 blev mandatet udvidet til ikke kun at bistå men også samordne og optimere efterforskning af "grov" kriminalitet, også terror. Fra 1. december 2014 overgik Europol-samarbejdet fra mellem- til overstatsligt niveau med bindende flertalsafgørelser.³⁸ Ved folkeafstemning i 1992 tog Danmark forbehold for det retlige samarbejde i EU. Det forhindrede ikke frem til 2014 fuld deltagelse i Europol-samarbejdet. En ny dansk folkeafstemning var påkrævet. Den blev holdt i 2015 og resulterede i forsat nej til

at overlade det retlige samarbejde til EU's flertal med den følge, at dansk politik gik fra at være fuldt medlem af Europol til mellemstatslig status som f.eks. Norge. Uanset danske reservationer er det åbenlyst, at Europol-samarbejdet er en lige så nødvendig konsekvens af udvikling i organiseret international kriminalitet i Europa fra slutningen af 1960'erne som stiftelse af ICPC-Interpol i 1923. Forskellen er politisk. I det øjeblik politisamarbejde knyttes direkte sammen med politiske dagsordner, anes et skråplan.

Hypotetisk måske, men skulle det i Interpol-medlemsstater komme til folkeafstemninger om fortsat medlemskab, synes det usandsynligt, at de vil falde negativt ud. Mennesker har brug for et politi, som kan løse sine fundamentale opgaver. Det forhindrer ikke regeringer i at trække deres land ud af Interpol-samarbejdet af politiske grunde, som ved Nazi-Tysklands overtagelse af ICPC i 1938 eller Østbloklandenes kollektive udmeldelse under den kolde krig.

Med to sammenhængende antagelser giver Mathieu Deflem selv bud på Interpols holdbarhed og betydning for politiets internationalisering:

I jo højere grad en national politimyndighed opnår organisatorisk uafhængighed af landets politiske niveau, jo større sandsynlighed for deltagelse i internationalt samarbejde.

I jo højere grad en national politimyndighed kan se en fundamental fælles udfordring i bekæmpelse af international kriminalitet, jo større sandsynlighed for deltagelse i internationalt samarbejde.

Antagelserne fører ifølge Deflem til, at nationale politimyndigheder i disse situationer vil være motiverede til at samarbejde internationalt uanset, at de repræsenterer stater, som hver for sig adskiller sig politisk, kulturelt, retligt eller på anden vis.³⁹

Lang praktisk erfaring med internationalt politisamarbejde i alle dele af verden bekræfter teorien. Har man ansvar for opklaring af drab, menneskehandel, sædelighedsforbrydelser eller storsvindel, hvor ofre alle har ansigt, finder udstrakte hænder hinanden, fra Paris til Shanghai, Pretoria til København. Den menneskelige faktor.

Frem mod 2030

Ved fejring af Interpols 50 års jubilæum i 1973 forudså IPSPG, at stigende global menneskelig interaktivitet og udvikling af handel og teknologi ville kræve forsat udvikling af processer til sikring af et tæt og solidt internationalt samarbejde. Man så investering i nye kommunikationsformer til formidling af elektroniske data som vigtige til det formål. Videre hed det:

”Om det internationale politisamarbejde i videste forstand forsat ville være begrænset af national suverænitæt, eller om man ville se gradvis og frivillig afgivelse på visse områder er et nøglespørgsmål. Et så følsomt tema, at ændringer ikke kan forventes på kort sigt.”⁴⁰

I dag forekommer det utopisk i Danmark og i resten af verden, at man på egen jord vil tillade politifolk fra andre lande at anholde, ransage eller på anden måde agere operativt. Ved realisering af Europol og Schengen-samarbejdet i 1990’erne blev der udtalt ideer af den art, som også i lille skala blev realiseret ved bilaterale aftaler mellem Schengenlande, hvor grænsekontrol var afskaffet. Politipatroljer kan eftersætte flygtende farlige forbrydere hen over en statsgrænse, f.eks. mellem Danmark og Tyskland, under forudsætning af, at patruljen straks og efter nøje fastsatte procedurer afgiver melding til nabolandets politimyndighed. Tanker om yderligere indhug i den nationale politijurisdiktion synes usandsynlig. Ruslands invasion af Ukraine i 2022 viser dog, hvor hurtigt en situation og folkestemning kan vende.

Aktuelt forudser IPSPG stadig udvikling af ny informationsteknologi, der er som et tveægget sværd. Kunstig intelligens og drone-teknologi er to eksempler, hvor kriminelle igen var først knapperne. På kriminalitetsområdet forudses fortsat stigning i *cyber*-relaterede forbrydelser. Formodningerne støttes af medlemslandenes ønsker om uddannelse; alle former for *forensic-training* er i højkurs, især it-relateret efterforskning.

Udvikling af regionalt politisamarbejde i alle verdensdele fortsætter. Dannelsen af Europol førte til tilsvarende tanker om *Afripol*, *Asiapol* og *Ameripol*. De første skridt mod et Afripol blev taget i 2007 i samarbejde med den Afrikanske Union.

Digitalisering og konstant stigende datamængder kræver opmærksomhed af hensyn til lagerkapacitet og GDPR-regler. Personhenførbare data kan gemmes afhængig af sagens alvor og anledning (mistænkt kriminel, offer, bortkommet). I hvert tilfælde skal data slettes efter bestemte tidsmæssige regler. IPSPG overvejer forskellige løsninger, evt. også som led i den årelange regionalisering af det internationale politisamarbejde.⁴¹

I 100 år har dansk politi været forrest i definerings og realisering af internationalt politisamarbejde, som virker i praksis og overholder fundamentale retsprincipper. Markante danske politiledere har været indvalgt i styrende organer, og dansk politi har i både Interpol og Europol haft mange erfarne politifolk centralt placeret, som har fået vigtig viden og erfaring, bidraget i opklaring af alvorlige forbrydelser og sat et dansk præg på et vigtigt område. I dag er der ingen danske politifolk i Interpol og i Europol bidrager Danmark med 5-6 politifolk, heraf 3 forbindelsesofficerer. Tilsvarende tal for Sverige og Finland er 15 og 11. Måtte det aktuelle relativt magre danske engagement i det internationale politisamarbejde være forbigående.

Referencer

Der Internationale Polizeikongress in Wien (3-7 September 1923), stenographisches Referat der Verhandlungen, "Öffentlichen Sicherheit", forlag under østrigsk politi, Wien 1923

Dressler, Oscar: *Die Internationale Kriminalpolizeiliche Kommission und ihr Werk*, Internationale Kriminalpolizei Kommission (IKPK), Berlin 1942

Deflem, Mathieu: *Policing World Society, Historical Foundation of International Police Cooperation*, Oxford University Press, 2002

International Criminal Police Organisation, Interpol, 50th anniversary 1923-1973, Jubilæumsskrift udgivet af Interpol, Paris, 1973

International Public Safety: Periodisk polititidsskrift udgivet af Internationale Kriminalpolizei Kommission (IKPK), Wien, Østrig

Jacobsen, Eigil Thune: *På en uriaspost*, Folmer Christensens Forlag, København 1946

Lopez, Jose A og Mitchener, Kris J: *Uncertainty and Hyperinflation: European Inflation Dynamics after World War I*, Fed. Res. Bank San Francisco & Santa Clara University, 2018

Stevnsborg, Henrik: *Politi 1682-2007*, Samfundslitteratur 2010

Stevnsborg, Henrik: *Politiet 1938-1947, Bekæmpelse af spionage, sabotage og nedbrydende virksomhed*, Gads forlag 1992

Strand, Frederik: *Efterforskningens anatomi, Kriminalpolitiet 1863-2007*, Jurist & Økonomforbundet, København 2011

Söderman, Harry: *Inte bare brott*, Forum/Funk & Wagnalls Company, 1956

Söderman, Harry og O'Connell, John J: *Modern Criminal Investigation*, 4. udgave, Funk & Wagnalls Company, New York, 1952

Forfatteren til denne artikel er ophavsmand til foto, kort eller tabel, hvis ikke andet er særskilt angivet. Se også note 19.

Noter

¹ Deflem, 2002, s. 124

² Nordkorea (DPRK) synes at være eneste undtagelse

³ Schobers udtryk skrives også *Saeluti* eller *Saluti*

⁴ Referat, Internationale Polizeikongress, 1923, forord (v)

⁵ Politilovens § 1 og 2

⁶ Francis J. Aguilar tillægges "Omverdens-analysen" (1967) og de afledte modeller PESTE (*political, economic, sociological, technological, environmental*) og SWOT (*strengths, weaknesses, opportunities and threats*)

⁷ Den såkaldte "diamant-model" blev udviklet af Harold J. Leavitt i 1960'erne

⁸ Dansk politi var på den tid overvejende lokalt organiseret, Københavns Politikreds klart landets største og fagligt mest kompetente. Statspolitiet oprettet 1911 som et kriminalpoliti (opdagelsespoliti), som skulle virke *udenfor* København

⁹ Lille italiensk fristat fra 1920-1924 ved Rijeka i Kroatien

¹⁰ I 1923-referatet fra kongressen i Wien, s. 4, fremgår at Wang Gu Pan, generalinspektør for politiet i den kinesiske provins Kiangsu (nu Jiangsu) som officiel kinesisk delegeret først nåede frem til Wien efter kongressen afslutning. Kinas ønske om at deltage i det internationale politisamarbejde bekræftes 31. januar 1925 på forsiden af International Public Safety, nr. 2 hvoraf fremgår, at Wang Gu Pan og professor Ho Ji Hong fra indenrigsministeriet i Beijing indtræder i IKPK som henholdsvis "medlem" og "korrespondent".

¹¹ Lopez m.fl., 2018

¹² "International Public Safety", november 1924

¹³ Dressler, 1942, s. 7

¹⁴ "Der erste "Mister Interpol", Öffentliche Sicherheit, nr. 7-8, 2010. Dressler eget værk (1942), især indledende kapitel, belyser også hans umulige balancegang i et totalitært regime

¹⁵ European Railways, 1825-2001, an overview (Research Memorandum...) august 2002

¹⁶ Anarkistiske-syndikalistiske bevægelser i Europa og USA brugte 1880-1920 vold og terror som politisk kampmiddel. Attentater førte til drab på 6 monarker: Russiske Zarfamilie (1917), østrig-ungarske kejserinde (1898), kongerne af Italien, Portugal og Grækenland, den amerikanske præsident McKinley (1901). 8. juni 1914 blev den østrigske tronfølger Franz Ferdinand og hans hustru skudt i Sarajevo af bosnisk nationalist, gnisten til 1. Verdenskrig

¹⁷ Østrigsk lov om prostitution og kvindehandel går tilbage til 1852 og er begrundet i moralske og folkesundhedsmæssige hensyn. Kvindehandel defineres som kvinder hyret og bragt fra udlandet med henblik på erhvervsmæssig utugt. IKPK-referat 1923, s. 119-121

¹⁸ Resolutionstekst (tysk og fransk) består af beslutninger i 10 paragraffer (afsnit I-VI), og anbefalinger, afsnit VII-X, 7 sider: <https://www.interpol.int/Who-we-are/INTERPOL-100/1923-how-our-history-started>

¹⁹ Interpols historiske milepæle gennem 100 år er oplistet på: <https://www.interpol.int/Who-we-are/INTERPOL-100/Key-dates> og er kilde, når ikke andet fremgår

²⁰ Thune Jacobsen, 1946, s. 10

²¹ Deflem, 2002, s. 128-129

²² Thune Jacobsen, 1946, s. 15 ff.

²³ *Ibid.*, s. 20

²⁴ Interpol 50 års jubilæumsskrift, s. 5

²⁵ Stevnsborg, 1992, s. 104

²⁶ <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/View-Red-Notices>

²⁷ Magius i Dagbladet BT, januar 1954

²⁸ Strand 2011, s.332

²⁹ *Narkotikasmuglere*, Becks Forlag, København 1960

³⁰ Generaldirektørens beretning findes mellem materiale fra generalforsamling 1961, Rigsarkivet, Rigspolitichefen, Afd. vedr. Interpol: Journaler (1949-1983)

³¹ Ugebladet Billedbladet, nr. 1, 1. januar 1965, s. 2-5, og s. 42

³² World Drug Report 2000, UNODC, 2000 (afrundede tal)

³³ F.eks. Strand 2011, s. 332

³⁴ Stevnsborg, 2007, s. 218 ff.

³⁵ Reaktionen fra ledende Interpol-medarbejdere er indhentet af forfatteren under et researchophold i IPSG Lyon i marts 1997 som led i Politiet Overordnede Lederuddannelse og samlet i *International Police Cooperation in Europe, a study of Interpol's views on information systems, case-related information and non-case-related information*.

³⁶ Berlingske 2. august 1990. Politiken kronik 21. marts 2001.

³⁷ <https://www.europol.europa.eu/about-europol/statistics-data>

³⁸ Stevnsborg, 2007, s. 221-222

³⁹ Deflem, 202, s. 21-21 og 219

⁴⁰ Interpol, 1973, s. 88

⁴¹ Afsnittet er baseret på forfatterens møder med ledende medarbejdere i IPSG i december 2022.